

Tartumaa raamatukoguhoidjate meele- ja häälekandja

Meie Leht

Nr. 2 (13) 17. mai 2006

Tartu maavanem kutsus kokku kultuurikandjad

Kõik Tartumaa raamatukogude ja kultuuriasutuste töötajad olid oodatud 5. aprillil Tartu Linnamuuseumi saali 15. veebruaril Tartu maavanemaks saanud Esta Tamme vastuvõtule.

Vastuvõturuum tekitas paljudes staažikates raamatukoguhoidjates nostalgiat – toimusid ju samas saalis aastaid tagasi meie endi seminarid ja allkorsusel asus raamatukogu.

Raamatukoguhoidjatest tänas maavanem tubli töö eest **Elga Alberit, Ene Hansenit, Aasa Sulge, Anita Priksi, Maret Lukkenit ja Imbi Härsonit**, Eesti Kultuurkapitali Tartumaa ekspertgrupi tänupreemia said **Ilme Paris** ja **Renna Rebane**.

Hele Ellermaa

TÄNU VÄÄRT: Raamatukoguhoidjad Imbi Härmsen, Aasa Sulg ja Maret Lukken. Foto: Siiri Ušakova

LEKTOR KUULAJATE KESKEL: Lennukalt sõnu seades tutvustas Maire Liivamets stagnaaegset eesti kirjandust.

Raamatukogurahvas ammutas Tallinnast vaimutoitu

Tartumaa raamatukoguhoidjad valutasid oma traditsioonilisel kevadisel ekskursioonil kaks auväärset vaimuväärtuste kantsi tulevases Euroopa kultuuripealinnas Tallinnas – nii Rahvusraamatukogu kui vastavatud KUMU.

Ekskursioonipäeva alustati rahvusraamatukogus. Võrratu loengupidamisoskusega Maire Liivamets õpetas raamatukoguhoidjatele, kuidas stagnaaegset eesti kirjandust kaasaegse pilguga hinnata. Järgmisi Maire Liivametsa loenguid võivad Tartumaa raamatukoguhoidjad nautida juba kodutanumail (suvelaagri ajal Nõos ja septembrikuu seminaripäeval Kõrvekülas).

Hea kultuurilaengu andis raamatukoguhoidjaile kui kirjutava kultuuri jüngreile ka kunstitempel KUMU. **Toivo Ärtis**

KUMU OSAKAB ÜLLATADA: Pilk ühte näitusesaali, kus suurmeeste pead kõnetasid kunstinautlejaid.

Tartu Lennukolledž võõrustas raamatukoguhoidjaid lk 3

Kersti Neemeste Ülenurme raamatukogust sai Tartumaal esimesena kutsetunnistuse lk 3

Välgi, Külitse ja Ülenurme raamatukogu ootavad lugejaid remonditud ruumides lk 5 & 6

Heljo Männile pühendatud maakondlik raamatupäev tõi lapsed Kõrvekülla lk 9 & 10

Jüri Lina tutvustas Lohkvas esoteerilist romaani lk 9

Luulepisikust nakatunud raamatukoguhoidja: **Andres Madisson Kambjast** lk 12

Uudishimust. Ja viimast korda ka Norast

Tiina Kohver: Kolleegid, õppigem uut kirjandust paremini tundma!

Mõttehetk

“Otsides üht, leiad sa tihti hoopis midagi muud. See teeb raamatu salapäraseks ning äratav tema vastu uudishimu – uudishimu on mõne arvamuse kohaselt aga inimesest üldse inimese teinud”.

Mart Laar (vt. Arkaadia, 14. jaan.2006)

Minu uudishimuga (ja seega ka minuga, veel!) paistab vist praegu ka enam-vähem korras olevat. Nimelt hakkas mind huvitama, kas Nora (Roberts, muidugi) on ikka endiselt “kuum teema”. Kujutage ette – on küll!

Osalesin (küll kuulajana) viimasel ajal äärmiselt huvitavatel mõttevahetustel:

*detsembris kirjandusfoorumil “Paabeli raamatukogu”;

*märtsis “Lugemishuvi konverentsil”;

*aprillis “Algupärase lastekirjanduse päeval”.

Kinnitan, et need olid asjalikud ja kasulikud päevad.

Mõned mõtted, mida peaksin vist ikka teiegagi jagama...

Esiteks: Mitu aastat kuuleme ja räägime sellest, et loetakse vähe. Ja et loetakse vähem kui varem... Kas see ka tegelikult nii on või see tundub meile nii? Millise

usaldusväärse metoodika alusel me seda väidame? Arvulised näitajad raamatukogudest? – Vaieldav!

Kirjastuste ja raamatukaupluste näitajad? – Pole ka kogu toetav teave...

Inimesed ostavad ajakirjandust ja raamatuid nii kodu- kui välismaalt, annavad lugeda sõpradele ja tuttavatele... Kasutuses on internet, kust aina loetakse ja loetakse (vt ise näiteks Bahama Press, millele viitas Lemmit Kaplinski)...

Loomulikult, kõige kättesaadavamad on raamatukoguanndmed. Nende alusel saab teada üpriski palju. Sealhulgas arvatakse, et ka suundumusi: näiteks lugejate maitset, nende väärtushinnanguid ja hoiakuid. Ma ei julgeks küll teha üldistusi oma piirkonna inimeste kohta nende andmete alusel, mida ma raamatukogutöötajana oman.

Meie lugejate hulgas on päris mitu Nora lugejat. Aga needsamad inimesed loevad filosoofiat, kunsti ajalugu, astronoomiat... Ja selliseidki asju, mida rahvaraamatukogu ei oman.

Esimene ettepanek:

Kui meile tundub, et loetakse kas vähe või liiga keskpäraselt (aga kes sellegi hindaja on?) kirjandust, siis **tuleks välja töötada uurismetodid**, mis kajastaksid olukorda enam-vähem tõeselt. Praegu taan-

dub paljugi subjektiivsele ja juhuslikule hinnangule.

Teiseks: Ollakse arvamusel, et eesti kirjandust loetakse (= laenutatakse) liiga vähe. Oma igapäevatööst tean, et nii see on. Ja luulet loetakse üldjuhul ainult koolikirjanduse piires. Kui loetakse...

Teine ettepanek: ühelt poolt – koolide kirjanduse õppekavad peaksid lubama (= kohustama) käsitleda tänapäeva eesti kirjandust märksa laiemalt, teiselt poolt – **emakeeleõpetajad koos raamatukogutöötajatega** peaksid kasutama palju tulemuslikumalt oma teadmisi (julgen isegi väita, et kirjandusel põhinevat huvitegevust on lihtsalt vähe).

Kolmas ettepanek: **õppigem ise paremini tundma uut kirjandust.**

Jaanika Palm (lastekirjanduse päeval) arvab küll, et noorte kirjanike siirus ja kirk on nakatavad.

Elu läheb tõesti edasi, ja meiegi saame oma sõna öelda uue kirjanduse hindamisel, ilma et peaksime kaugenema oma lemmikirjanikest....

Optimistlikuks lõpetuseks Rein Veidemannini mõte konverentsilt: “Lugemiskultuuri erosiooni saab peatada!”

Tiina Kohver,

Härma raamatukogu juhataja

Õnnesoovid kolleegidele - sünnipäevalastele

Tähtpäevakajastus

Sünnipäevalised märtsis 2006

2. märts	Renna Rebane	66
8. märts	Heli Nemvalts	51
11. märts	Eve Toots	51
15. märts	Priit Laineste	45
21. märts	Elga Alberi	60
22. märts	Margarita Ratman	33
26. märts	Ene Hansen	63
26. märts	Margit Paap	42

Sünnipäevalised aprillis 2006

2. aprill	Kersti Neemeste	44
3. aprill	Olga Haljaste	42
3. aprill	Anita Priks	44
10. aprill	Marje Jokk	64
16. aprill	Siiri Ušakova	53

Sünnipäevalised mais 2006

3. mai	Aet Sule	57
14. mai	Tiina Arike	42

15. mai	Pille Rekker	36
21. mai	Sirje Dementjeva	47

Sünnipäevalised juunis 2006

8. juuni	Kairit Alver	34
11. juuni	Heli Jürgenson	51
14. juuni	Moonika Metsma	35
28. juuni	Sirje Leini	42
30. juuni	Ene Runtel	64

Sünnipäevalised juulis 2006

6. juuli	Leini Laars	46
13. juuli	Kiriakia Ratmanova	59
16. juuli	Lea Tali	62
26. juuli	Urve Soovere	40
28. juuli	Tiina Kohver	63
28. juuli	Andres Madisson	26
28. juuli	Eva Viira	43

Sünnipäevalised augustis 2006

3. august	Liidia Afanasjeva	48
20. august	Õilme Kasetalu	50
27. august	Eda Trull	55

Palju õnne! Palju õnne! Palju õnne! Palju õnne! Palju õnne!

Raamatukoguhoidjad uudistasid Lennukolledžis

Väikesesse õppeasutusse on koondunud väga mitmekülsete annetega inimesed

Tutvumiskäik

Tartumaa raamatukoguhoidjate seminarid toimuvad üsna tihti väljaspool meie keskkogu. On ju huvitav tutvuda Tartu muuseumite või siis teiste raamatukogudega.

15. märtsiks olime külla kutsunud Tartu Lennukolledžisse. Sealse raamatukogu juhataja **Lilia Ingel** on osalenud sageli meie seminaridel ja saanud Kõrveküllast metoodilist abi. Tänuhäeks tahtis ta meile tutvustada oma asutust ja raamatukogu.

Kolleege võeti vastu kohvilauaga ja igapähele anti mälestuseks väike mapp kolledžit tutvustava materjaliga ja võtmehoidja.

Alustasime leinaminutitega meie lahkunud president Lennart Merile. Järgnevalt õnnitles Hele Ellermaa meie sünnipäevalapsi Helgat ja Priitu. Seejärel tuli Hele pisut kurb jutt Kõrveküla raamatukogu tulevikust. On otsustatud, et keskkogu liitub Tartu Linnaraamatukoguga, aga see ei juhtu enne, kui linnal on valminud uus raamatukogu hoone (~2009.a).

Meeliköitev koolituspäev

Siis said sõna võõrustajad. Esmalt tutvustas Tartu Lennukolledži üldosakonna vanemspetsialist Margus Makke oma kooli. Meie teadmised Tartu LK-st olid siiani suhteliselt napid. Nüüd saime teada, et koolis on umbes 300 üliõpilast. Õppida on võimalik kolme kutseala: lennuliikluse juhtimine, õhusõiduki juhtimine ja lennundusettevõtte käitamine. Kitsam spet-

LAHKED VÕÕRUSTAJAD: Erukindralmajor Teo Krüüner, Tartu Lennukolledži raamatukogu juhataja Lilia Ingel ja professor Mart Enneveer. Foto: H.Ellermaa

sialiseerumine toimub viimasel kursusel. Õppetöö toimub kahes kohas: Ülenurmel ja Tartu linnas Kreuzwaldi tänavas.

Raamatukogu juhataja sõnul on õppe-materjal, mida üks üliõpilane vajab, suhteliselt kallis. Aga siiani on nad rahaliselt saanud hakkama.

Seejärel luges oma luulet kolledži jurist Eve Leimann, kellelt on ilmunud ka üks luulekogu. Siinkohal oli minu üllatus suur. Tükk aega tunnistasin ja siis sain aru, et tegemist on minu kursuseõega. Tõeliselt huvitav taaskohtumine. Lõunapausi esines muusikalise vahetalaga kolledži õppejõud Andres Lainoja.

Eesti lennunduskroonikat tutvustas prof. Mart Enneveer. Eesti lennundusaja-

loost saime täieliku ülevaate ja lektor oskas materjali väga huvitavalt esitada. Erukindralmajor Teo Krüüner rääkis oma teenistusaastatest õhuväes Siberi avarustes ja järjekordselt oli tegu väga hea esinejaga.

Tahtsime tutvuda ka lennujaamaga ja käia ära lennujuhtimistornis, kuid ajapuudusel jäi see ära. Lilia Ingel pakkus meile lahkelt võimalust individuaalselt lennujaama külastada.

Üllatav oli, et niisugusesse väikesesse õppeasutusse on koondunud nii mitmekülgselt andekad inimesed. Neid esinejaid oleks kuulanud veel ja veel. Aitäh Liliale ja kogu Tartu Lennukolledži perele nii ilusa seminaripäeva eest! **Viive Vink**

ERÜ aastakoosolek möödus suurema poleemikata

Tartumaalt sai esimesena raamatukoguhoidja kutsetunnistuse Kersti Neemeste

Arupidamine

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu aastakoosolekul toimus 28. veebruaril 2006.

Küllap lootsid korraldajad, et kõnekoosolek „Ütle, mida sa loed ja ma ütlen...“ tekitab palju poleemikat. Olid ju hetkel meedias suurt tähelepanu leidnud teemad raamatukoguhoidja pädevusest ja lugejast, keda me nagu peaksime harima. Kuigi korralised sõnavõttud olid huvitavad, jäi loodetud keskustelu olemata. Ju

me siis oleme nii kinnised, et ei soovi avalikku arutelu olulistel teemadel.

Pealelõunal anti kätte kutsetunnistusi. Meie maakonna esimeseks pääsukeseks oli Kersti Neemeste Ülenurmest, kes ka isiklikult kohal viibis ja õnnitlused vastu võttis.

Aastakoosoleku ametlikud materjalid olid kõigile netis kättesaadavad. Jäi ainult need inimlikus esituses veelkord üle kuulata. Huvitav oli ka kandidaatide enesetutvustusi jälgida ja pärast seda täita kolleegide volituste alusel üle kahekümne hääletusedeli. Kas oleme tulemustega rahul või mitte, on juba igapähele enda otsus-

tada. ERÜ juhatuse uus esinaine Anneli Sepp jäi küll meelde hea esinemisoskuse ja tuumaka sõnaseadmisega. Lähikonnast (nii geograafiliselt kui ka olemuslikult) valiti juhatusse Jõgeva maakonnaraamatukogu direktor Rutt Rimmel, Sirje Bärge Kose-Uuemõisa raamatukogust ja Ille Riisk Viljandimaalt Kõost.

Pilti ja infot valitute kohta näete ERÜ kodulehelt http://www2.nlib.ee/ERY/maa_rk_sekts/tgevus.html.

Anne Freienthal,
Alatskivi raamatukoguhoidja

Richard Antik – meie raamatukogunduse edendaja

Richard Antik: Raamatu valgus teeb ka väikerahva suureks rahvaks

Tänameel

Aprillis oli 105. sünniaastapäev Richard Antikul, Sootaga vallas Orge koolmeistri pojana sündinud eesti rahvusliku bibliograafia- ja raamatukogundusteaduse ühel silmapaistval rajajal.

Meenutuseks lugejale, et viis aastat tagasi 10. aprillil 2001 tähistasime Richard Antiku 100. sünniaastapäeva ajalooaastapäeva Kõrvekülas ja mälestuskivi paigaldamisega endise Orge koolimaja asupaika.

Richard Antik sündis 11. aprillil 1901 Orge koolimajas. Kümneks aastaks pärast siirdus perekond elama Tartusse, kus Richard omandas koolihariduse. Vanaduses on Richard Antik meenutanud uhkusega, kuidas ta poisikesena sai hakkama vastutusrikka perekondliku ülesandega, likvideerida maakodu ajal, mil isa juba Tartus töötas.

Koolipoisina võttis Richard Antik osa ka Vabadussõjast, tegutses aktiivselt skautluses. 1925. aastal lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna, kuid oli kuulnud ka loenguid ajaloo-filosoofia teaduskonnas.

Aktiivne teoinimene

Eesti Vabariigi toel saadeti Richard Antik peale ülikooli lõpetamist stipendiaadina õppima Prahasse Karlovi ülikooli raamatukogundust. 1. oktoobril 1927 määrati ta Eesti Rahva Muuseumi Arhiiv-raamatukogu juhatajaks, kus töötas 15 aastat väga produktiivselt ja loominguiliselt. Nendel aastatel ilmusid tema sulest „Eesti raamatute üldnimestik 1918-1923“, „Eesti ajakirjandus 1766-1930“, „Oskusõnastik raamatukogunduse ja bibliograafia aladelt“, „Eesti raamat 1535-1935. Das estnische Buch 1535-1935“, valik bibliograafilist kirjandust „Estland in fremden Sprachen“, „Kataloogid ja kataloogimine“. Samal ajal tegutses ta aktiivselt

TÄHIS: Aastal 2001, kui tähistati Richard Antiku 100. sünniaastapäeva, paigutati endise Orge koolimaja asupaika mälestustahvel. Foto: H. Ellermaa

ka Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu, oli referent või juhataja Balti raamatukoguteadlaste iga-aastastel kongressidel ja Tartu Pauluse koguduse nõukogu esimees.

Toon lugejale tsitaadi 1935. aasta ajakirjast „Raamatukogu“ Richard Antiku artiklist „Raamatu-aasta ja raamatukoguhoidja ülesanded selles“: „...Kandku neid hool ja tahe seda tähtsat tegurit – trüki sõna – väärilt esile tõsta ja propageerida, et see võidaks tee laialistesse hulka-desse, ja et meie rahvas sammuks edasi raamatu valgusel, mis teeb ka väikerahva suureks rahvaks!“

Seoses ajalooaastapäevaga lahkus Richard Antik Arhiiv-raamatukogust ja asutas Tartusse isikliku kunstimüügilalerii ja antikvariaadi, 1944. aastal põgenes ta Taani, tegutses seal arhivaarina, oli Kopenhageni Eesti Seltsi esimees, korraldas eesti kunstinäitusi.

1951. aastal emigreerus Richard Antik Kanadasse. Töötas Toronto Keskhaiglas,

1960-ndail asutas kunstigalerii. 1975. aastal sai temast 17 aastaks „Eesti Kesk-arhiiv Kanadas“ juhataja. Tsiteerides Piret Noorhane: „...ulatuda sillana üle aegade, kehastada rahvuslikku kultuuriteadust ja siduda seeläbi kasvõi kujutlusteski ter-vikuks kildudeks paisatud, kadunud maailm – selline on olnud R. Antiku roll paguluses“.

Ricard Antik suri 16. aprillil 1998 Toronto.

Põhjalikumaks tutvumiseks Richard Antikuga soovitan lugeda 2001. aastal Eesti Kirjandusmuuseumi väljaandel ilmunud raamatut Richard Antik „Raamatu valgusel. Artiklid ja bibliograafia aastatest 1921 -2001“, raamatu koostasid Piret Noorhane ja Merike Kiipus.

Artiklis kasutatud tsitaadid ja eluloolised andmed pärinevad nimetatud raamatust ja Karl Auna artiklist „Richard Antik 90“, mis ilmus ajalehes „Meie Elu“ 1991. aastal 9. mail.

Hele Ellermaa

Tartumaa raamatukogunduse arengu edumärgid

Rahulolu

Tartumaa keskraamatukogu ülesandeid täitva Kõrveküla raamatukogu poolt kultuuriministeeriumile esitatud 2005. aasta aruandes tuuakse üldis-tatult välja edumärgid meie maakonna raamatukogunduse arengus.

Positiivsed arengusuunad Tartumaa raamatukogudes:

*2005. aastal suurenes lugejate valmis-olek elektronkataloogiga tutvuda ja ise teavikute raamatukogus leidumusest teavet saada.

*Raamatukogude tehnoloogilise baasi paremaks muutumine.

*Internetiühenduse kvaliteedi tõus.

*Elektroonilise laenutusmooduli kasutajate arvu kasv.

*Raamatukoguhoidjate aktiivsuse kasv raamatukogundust puudutavate küsimuste arutelul Tartumaa raamatukogude listis.

*„Meie Lehe“ kaastööde rohkus ja kvaliteedi tõus.

*Kambja ja Külitse raamatukogu uute ruumide saamine.

Välgi raamatukogu astus päikeseliselt kevadesse...

Värske näoga kokkusaamis- ja suhtlemispaik metsade keskel elavatele välgilastele

PÄRAST REMONTI: Külavanem Mati Järveoja toob häid soove raamatukogu juhatajale Liidia Afanasjeville.

Kordaminek

Meeldivalt palju raamatuhuvilisi kogunes Välgi raamatukogusse 31. märtsil, et tähistada renoveerimisjärgset avamist.

Heade soovidega esinesid Vara vallavanem Andres Kärp ja Kultuuriministri esindaja Jarno Laur. Õnnitlusi tuli ka kolleegide poolt, endiste Välgi raamatukoguhoidjate ja lugejate poolt. Väikese kontserdiga esinesid Vara Põhikooli lapsed Laidi Heinmetsa juhendamisel. Üritus lõppes kauni kohvilauaga.

Tänu Vara vallavalitsuse ja EAS Regionaalarengu Agentuuri rahalisele toetusele sai Välgi raamatukogu hästi valgustatud ja kaunid ruumid. Osalise sisustuse saime tänu Kultuuriministri ja Vara Vallavalitsuse rahalisele toetusele.

Remondijärgselt sai raamatukogu avaramad ruumid, lasteraamatud on paigutatud eraldi ruumi. Eraldatud on lugemisnurk.

Metsade keskel elavale inimesele on suureks rõõmuks remonditud ja uuendatud kokkusaamis- ja suhtlemiskoht Välgi raamatukogu näol.

Liidia Afanasjev

Välgi raamatukogu alustas tegevust 1910. aastal

Esialgul olid raamatud koolis, neid laenutasid õpetajad. Hiljem kolis raamatukogu rahvamajja, laenutamise tegeles raamatukoguhoidja. 1974. aastal suleti Nõmme Algkool ja raamatukogu sai endise kooli ruumid, kus asub ka praegu.

Läbi aegade on raamatukogus töötanud Juhan Namm, Leida Heinam, Anna Persidski, Valentina Temin, August Leppik, Liidia Somelar, Helju Kurs, Liidia Afanasjev.

Raamatukogu teeninduspiirkonda kuulub 280 inimest. Aktiivselt kasutab raamatukogu 78% piirkonna elanikest, suveperioodil tunduvalt rohkem.

Asjalik õppepäev kolleegide juures Valgamaal

Rõngu valla kultuurirahvas külastas Puka ja Sihva raamatukogusid ja Puka kunstikooli

Koosmeel

Peale aastaaruannete esitamist tekis üks mõtterraas: mis oleks, kui läheks ja vaataks, kuid elavad ja töötavad lähemad naabrid – kolleegid.

Nii saigi teoks üks tihedalt tõhus päev. Rõngu valla kultuuri- ja haridusteenistuse juhataja Sirje Kruusel helistas ja leppis kokku... Kõrvalt vaadates nii lihtne oligi see meie valla kultuurirahva bussi astumine.

Esimene peatus: Puka raamatukogu, kus uued ruumid saadi 5 aastat tagasi ja juhataja Ene Markovi töö tunnustati 2002. aastal Valgamaal parimaks. Asukoht kenasti teiste oluliselt tähtsate asutustega ühes majas, sisekujundus kena.

Kiiresti algasid erialased küsimised-kostmised. Loomulikult oli meeldiv vahetada kogemusi üle 20 aasta oma tööd teinud inimesega. Kuulsime, et maakond kasutab raamatukogunduslikku programmi Riks. Arvuteid jätkub lugejatele ja töötajale, raamatuvaramu on kenasti lugejate soovi järgi seatud. Kena kõik.

Järgmine peatus: Puka Kunstikool. Oli tõesti inspireeriv näha kaunist kunsti ja

selle tegemise-õppimise võimalusi oma tööd tundvate inimeste juhendamisel. Tõdesime, et mõtted, suunad on sarnased meie valla muusikastuudioga.

No ei saanud liikuma! Ikka oli veel midagi küsida ja vaadata! Tore, et igas vallas on noortele omad võimalused.

Järgmine peatus: Pühajärve raamatukogu (aga asub teine hoopis Sihval©!) See oli siis mullune Valgamaa parim, juhatajaks Ly Haaviste. Hoopis teisenäoline asutus. Arvutilaenutusele minnakse üle tuleva aasta algusest. Ajakirju-ajalehti on tellitud 50 nimetuse ümber! Aga siin on ka kaks töötajat, mis muidugi annab rohkem manööverdamisvõimalusi: kahasse kooliga tehakse näitemängusid, on koostatud mitmeid almanahhe ja trüki-seid.

Tõdesime veelkord, et ehkki raamatukogud on justkui sarnased kogu vabariigis (lugejad-kirjandus-arvutid), sõltub see, milline iga raamatukogu tegelikult on, sellest inimesest, kes seal töötab, ja sellest imidžist, mille ta raamatukogu sees ja selle ümber loob.

Sirje Kruusel ulatas võõrustajatele mälestuseks meie külaskäigust Rõngu kiriku raamitud foto ja Einar Maasiku

personaalbibliograafia Rõngu raamatukogu poolt.

Õppekäigu lõpetasime Pühajärve terisekeskuses lõunastades. Sirje Kruusel tões, et meie valla raamatukogude töö on päris heal tasemel, kui võrrelda seda Tartu maakonna teiste raamatukogude tööde-tegemistega. Sellekohase analüüsiva materjali Rõngu valla raamatukogude arvulistest näitajatest, andmetest oli ette valmistanud Hele Ellermaa. Muidugi oli meil hää meel, et meiega rahul ollakse.

Positiivset edaspidiseks soovis meile ka vallavanem Aivar Kuuskver. Aitäh Aadile kannatliku meelega eest! Soovime sügisel jälle õppepäeva!

Laine Meos

Tööjuubel

Ene Hansen on töötanud 35 aastat keskraamatukogu komplekteerimisosakonna juhatajana.

Heli Jürgenson on töötanud 20 aastat Tammistu raamatukogu juhatajana.

Tõrvandi raamatukogu raport: „Valmis! Ära tegime!“

Avaramate ruumide ja uue sisustusega raamatukogu on pälvinud lugejate kiituse

Kultuurisündmus

Renoveeritud Tõrvandi raamatukogu oli 30. märtsil avamispidu. Remont oli täieulatuslik. Endise 70 m² põrandapinna asemel on nüüd 160 m².

Remondi käigus lammutati vaheseinu, paigaldati uued aknad, valati uued põrandad ning vahetati laed ja elektrisüsteem.

Ruume sisustades pidasime nõu Eesti Põllumajandusmuuseumi kunstniku Irene Seppinguga. Meie soovide ja tema targa nõuande järgi valmis soojade, päikeseliste värvidega sisekujundus.

Raamatukokku sobiva mööbli valisime mööblikauplustest, riulid tegi mööbli-meister, arvestades meie soove ja võimalusi.

Kui varem oli ruumikitsikus, siis nüüd saime avada kõige väiksemate vallakodanike tarvis lugemispesa, kus on eakohane mööbel, raamatud ja mänguasjad.

Raamatukogul on nüüd fondi jaoks kolm ruumi. Esimene, suur ruum, on jagatud nelja ossa: sinna mahub pisikeste laste lugemispesa, lastele ja noortele mõeldud kirjandus, lugemissaali osa ja avalik internetipunkt. Laenutuslaua vastas on tore nišš, kus saame korraldada raamatute väljapanekuid.

Teises ruumis on täiskasvanute raamatufond, kaks lugemiskohta ja abitöötaja töölaud.

Kolmandas ruumis on riulid maast peaaegu laeni, sinna oleme paigutanud esialgu kustutamise ootel olevad raamatud, vanemad ajakirjad. Tulevikus, kui

SISSEPÄÄS VABAKS: Vallavanem Aivar Aleksejevi (vasakul) kaasabil lõikas raamatukogu juhataja Marje Jokk tee raamatukogusse avatuks.

teistes ruumides kitsaks jääb, paneme sinna liigikirjanduse.

Lisaks eelnimetatutele on meie kasutada puhketuba.

Alates 3. aprillist on raamatukogu kõigile huvilistele avatud. Tulles vastu rahva soovile, muutsime lahtioleku aegu. Lugejate teenindamiseks oleme nüüd avatud järgmistel aegadel: esmaspäeval, teisipäeval, neljapäeval ja reedel kl 10-17; kolmapäeval kl 13-19. Meie alevikus on palju linnas tööl käivaid lugejaid, kellele ei

sobinud varasemad lahtiolekuajad.

Avamiskäigus planeerisime mitmeid üritusi, et tuua raamatukokku lisaks vanadele lugejatele ka uusi. Toimusid Ülenurme gümnaasiumi 1.a ja 1.b klasside, Ülenurme lasteaiaga noorema rühma, Tõrvandi lasteaiaga ja Ülenurme gümnaasiumi eelkoolirühma külaskäigud. 22. aprillil oli Tõrvandi raamatukogu lugejate ja sõprade ühiskülustus Vanemuise väikesesse majja Tallinna Linnateatri etendusele „Eesti teatri laulud“. Kõige pisematele korraldasime 29. aprillil eriuuritud, kus lugesime, vaatasime ilusaid raamatuid ja multfilme, joonistasime.

Uut sisustust ostes saime raamatukogule televiisori ja videokasseti- ning DVD-mängija, mistõttu on meil võimalik hakata neid kasutades üritusi läbi viima.

Uudistajaid jätkus esimestel päevadel palju ja muidugi laenutati ka ohtralt. Raamatukogu kohta saime ainult kiidusõnu.

Kogu Tõrvandi lugejatepere ja meie – mina ja Liivi – oleme tänulikud Ülenurme vallale ja eelkõige vallavanem Aivar Aleksejevile ja abivallavanem Haljand Kaasikule, kes olid alati abis jõu ja nõuga.

Pärast korduvaid ühest ruumist teise kolimisi, ekstreemsetes oludes laenutamisi, ehitus- ja sisekujundustöödes osalemist, arvukaid ostmistuure, fondi korduvat puhastamist ehitus- ja olmetolmest, on meil hea meel olla jälle avatud ja teha üle pika-pika aja meie toredat igapäevast tööd.

Teiega, armsad kolleegid, kohtume 13. detsembril, kui meie vallas toimub seminar. Kes soovib varem külla tulla, oleme oodatud.

Marje Jokk ja Liivi Paumets
Tõrvandi raamatukogust

Külitse raamatukogu uus algus

Ülenurme vallavalitsus tegi Külitse piirkonna rahvale toreda kingituse – raamatukogu alustas uuel aastal uutes ruumides.

Korralikult remonditud ja uue sisustusega ruumid päästsid Külitse raamatukogu selle sõna kõige otsesemas tähenduses asumiselt, sest 7 viimast aastat tegutses vaimuvaramu „kodutuna“ ajutises asupaigas külakeskusest paari kilomeetri kaugusel kõledas töökojahoones.

Külitse ainsa korrusmaja kahetoalises korteris on ruumi küll napilt, kuid raamatuteni jõudmine on nüüd lugejatele tublisti mugavam.

Toivo Ärtis

PIDULIK ALGUS: Tõrvandi raamatukogu perenaised Marje Jokk ja Liivi Paumets võtavad vastu tunnustus- ja imetlussõnu kolleegidelt.

Kotka rahva maa – kaunis, hämmastav, šokeeriv

Keskonnaajakirjanik Toomas Jüriado tutvustas elvalastele Albaania Vabariiki

Peegeldus

Elva Linnaraamatukogus on juba traditsiooniks kujunemas tuntud raadiohääle ja keskkonnaajakirjaniku Toomas Jüriado reisiõhtud. Eelmisel aastal jagas ta oma muljeid Islandist, seekord võisid kaminasaali kogunenud kujutleda end Toomase vahendusel hetkeks Albaaniasse.

Kotka lapsed – just nii nimetavad end albaanlased, 7-miljoniline rahvas, kellest umbes pooled elavad oma kodumaal Albaanias. Albaania Vabariigi lipul lehvitab punasel taustal tiibu võimas must kahepealine kotkas.

SÜMBOL: Albaania Vabariigi lipul lehvitab punasel taustal tiibu võimas must kahepealine kotkas.

Virguv kaunitar

„Tänapäeva Albaania on kui varjusurmast virguv kaunitar,” iseloomustab Toomas Jüriado. Albaanias oldud nädala jooksul tõdes ta, et Albaania loodus (mägismaastikud, valged Aadria mere liivarannad, oliivimetsad jne) kuulub Lõuna-Euroopa kaunimate hulka. Samas hämmastab Albaania põhjaeurooplast oma kultuuritraditsioonide ja kommetega (alates tervitamise tavast lõpetades hukkunute mälestamisega) ning viimaks šokeerib tohutute kontrastidega (viisakas restoran, mille vastas üüratu haisev prügiladung, käänulised mägitööd, kuhu kõrvuti sõitma mahub poolteist autot ja olematu liikluskultuur).

Kõigel on muidugi oma seletus – praegu on Albaania Euroopa vaeseim riik, sotsialismi ajal oli Albaania kinnine riik, kus paljud alad olid ainult sõjaväe käsutuses, hävitati pühakojad, inimestel ei tohtinud olla ei oma maja ega oma autot. 1967. a. kuulutas diktaator Enver Hoxha Albaania maailma esimeseks ateistlikuks riigiks. Säärane ajalugu on idaeurooplastele muidugi tuttav. 90ndate aastate „ärkamine” tõi kaasa rahutused, lahingud, rasked suh-

ted naabritega. Kriis oli haripunktis 90ndate teisel poolel, mil riigis pettunud inimeste raev suundus kõigele riigile kuulvale ning pidevad tulistamised olid tavalised.

Praeguseks on Albaanias üldiselt rahu-lik, kuritegevust pole, kuid Põhja-Albaanias ei soovitata siiski veel ilma albaania-keelse giidita ringi liikuda.

Kirglikud sõjamehed

Albaanlased on läbi ajaloo olnud hinge poolest kirglikud sõjamehed, kellele kõige tähtsam on oma perekonna ja kodu kaitsmine. Ka praeguses Albaanias torkab silma tugev rahvustunne, peredes on palju lapsi.

Albaanlaste rahvuskangelane on 15. sajandil tegutsenud sõjamees Skanderbeg, kellel õnnestus albaanlaste erinevate klanide pealikud koondada mitmeks aastakümneks ühiseks tugevaks jõuks türklaste vastu. Skanderbeg pani Albaanias aluse tuntud partisanisõja strateegiale.

Vaatamata raskele majanduslikule olukorrale on albaanlased elurõõmsad, sitked, suhtlemisaltid ja abivalmid. Kui istud albaanlastega liinibussis, võib kergesti juhtuda, et juba viie minuti pärast arutab kogu bussitais inimesi sinu eluprobleeme ja püüab leida lahendusi. Ent inglise keelega Albaanias hästi hakkama ei saa, eriti väiksemates kohtades, sest albaanlaste esimeseks võõrkeeleks on itaalia keel. See on mõistetav, kuna Itaalia tele- ja raadio-kanalid olid albaanlastele pikka aega ainukeseks aknaks maailma. Nii nagu Põhja-Eestis olid selleks Soome telekanalid.

Toomas Jüriado silmale tundus, et tänapäeva albaanlased pole usklikud: mošeed olid palvuste ajal tühjad ja tänaval kõndivad inimesed olid riides nagu tavalised eurooplased, ehkki ametliku statistika järgi peaks 70% albaanlastest olema moslemid. Võib kohata ebausuga seotud kombeid, näiteks on tavaline, et maja harjale pannakse sarved või inimkujuline topis, mis peletavat kurje vaime.

Tuntud ja tundmatu

Maailmas on kolm rahvusvaheliselt tuntud albaanlast: diktaator Enver Hoxha, ema Teresa ja kirjanik Ismail Kadare. Eesti keeles on ilmunud üks saksa keelest tõlgitud Ismail Kadare raamat – „Loorikaravan” (LR 1993, 9/10), kuigi tema tuntuimat teost „Surnud sõjaväe kindral” on tõlgitud ligi 30 keelde. Seega paistab, et albaania keele oskajaid Eestis pole. Albaania keel on eraldiseisev keel,

mis ei kuulu ühessegi suuremasse keele- rühma.

Muu kirjandus Albaania kohta Eestis praktiliselt puudub, pole ka reisiraamatut ja Toomas Jüriado kogemus ütleb, et seda on ka inglise keeles raske leida. Teede-kaarti oleks ka väga raske praktiliselt kasutada, kuna Albaania teedel puuduvad teeviidad ja paljud teed on läbitavad ainult eesliga. Toomas Jüriado arvates oleks paras hullumeelsus omal käel Albaanias ringi liikuda, kuigi kaminasaalis istus perekond, kes aasta tagasi oli just nimelt selle hullumeelsuse ette võtnud, teadmatuses loomulikult. Nad meenutavad seda paaripäevast seiklust veel siiaaani kui täiesti erilist, usumatut kogemust.

Tohtu potentsiaaliga turismimaa

Kuulates Toomas Jüriado muljeid ja vaadates fotosid, sai selgeks, et Albaania on koht Euroopas, kuhu tasub minna ja ehk just praegu, mil see riik on tõepoolest virguv kaunitar, kus kõik on veel odav ja tõusev majandus ning turism alles koguvad hoogu, kus on veel kilomeetrite viisi inimitühja liivaranda ja rikkumata loodust. Toomas Jüriado sõnul on Albaania kahtlemata tohtu potentsiaaliga turismimaa.

Igal juhul pani Toomas Jüriado reisiõhtu taas kogema kõditav-kõhedat tunnet – maailm on meeletult suurem kui meie igapäevane elu ja see maailm kutsub nägema, leidma, otsima.

Pille Rekker,
Elva Linnaraamatukogu töötaja

Albaania

Iseseisev 28. novembrist 1912.

Asupaik: 41° põhjalaiust, 20° idapikkust.

Naabrid: Kreeka, Makedoonia, Serbia (Kosovo ja Montenegro); Itaaliasse üle mere alla 100 km.

Pindala 28 748 km².

Rahvaarv (aastal 2003) 3 582 205.

Pealinn Tirana (300 000 elanikku).

Keskmine kõrgus merepinnast 700 meetrit.

Fakt

Aastal 2005 esitati Tartumaa raamatukogudes kokku 4268 infopäringut (keskmiselt 87,1 päringut raamatukogu kohta). Kõige rohkem infopäringuid tehti Ülenurme raamatukogus – 460.

Lille Lindmäe on õnnistatud iidse teadmise

Tore kohtumisõhtu raamatukogus andis mõnelegi huvilisele põhjust apteegikülastuseks

Silmaring

Lille Lindmäest ja tema raamatust võib rääkida palju, aga raske on anda edasi õhkkonda, mis valitses Jõgeva Linnaraamatukogus 29. märtsil temaga vahetult samas ruumis viibides.

Lille Lindmäega oli kohtuma tulnud liiks mõnele Laiuse kandi tuttavale üllatavalt palju huvilisi. Ja koosolemine oli erakordselt soe ja kerge. Füüsilikukoolitusega Laido Laaseri sõnul on kauaaegset tuttavat küll raske hinnata, kuid Lille olevat heatahtlik, rahulik ja rõõmsameelne inimene. „Sellised omadused tekitavad sellise vastutunde, et aeg ja ruum kaovad, see tähendab, et segavad kõrvallained tema läheduses kaovad. See on ravimise juures väga tähtis. Niisuguses olukorras võiks vaid olla. Ja väsinuna on samal lainel olles hea puhata.”

Nagu oma raamatuski rääkis Lille meiega kohtudes inimesest ja elust, bioväljadest ja maaväljadest ning nende mõõdetavusest ja tajutavusest, samuti biovälja korrektsiooniga kaasnevatest nähtustest. Ta on pööranud tähelepanu arusaamadele bioväljast ajaloolises maastabis ja ära toonud ka tänapäeva teaduslikke seisukohti.

Lille Lindmäe alustas vestlust sellest, kui oluline on inimese tervisele enesega oldud aeg, kus saab kõik oma probleemid lahti (h)arutada ja selgeks mõelda.

Sõnal on suur vägi

Oluline oli info, mis andis kinnitust oma kogemusele sõna mõjujõust. Tihti peale inimene ei märkagi, milline positiivne või ka hävitav jõud võib olla pillatud sõnal. Mõni hetk võib särama lüüa kogu maailma, andes nii palju jõudu ja usku näha päikest pilve taga. Samas aga võib terav sõna mõjuda kui astla torge, mille järel paiskub sinusse kogu teise inimese destruktiivsus. Oskuslikult valitud sõna

IIDSE TEADMISEGA ÕNNISTATUD: Heatahtlik, rahulik ja rõõmsameelne Lille Lindmäe (paremalt teine) Jõgeva linnaraamatukogu töötajate keskel.

on kui võti, mis pääseb ligi teise tundlikkusele, omades nii tervendavat kui hävitavat jõudu.

Kõrvaltvaatajal on sageli raske mõista, miks võib väliselt mittemidagiütlev tekst tekitada kelleski tohutuid energeetilisi nihkeid. Samas, mida tugevam on inimese enda maailm ja tervem energiaväli, seda väiksem on teisel võimalus sind rünnata. Nii et - leidkem üles oma tee ja vägi!

Paharetid narkomaani bioväljas

Põnev oli vaadata seeriat kirlianfotodid – sõrmeotsast tehtud pilte, kus narkomaani biovälja olid end kinnitanud paharetid, intensiivse väljaga energiakogumid, kes just siis, kui vaadeldav isik pahest vabane soovis, kuid alles veel nõrk ja tundlik oli, saama peale tulid ning tema kaudu nautisid joovet ning talle pahest loobumise veelgi raskemaks tegid. Pärast raviseansi muutus energiaväli ühtlaselt helenduvaks ning valgust kartvad olendid taandusid järjekindlalt.

Lille Lindmäel on olnud huvitav elu. Ta on saanud koolituse Moskva Ekstrasensorika Koolist. Hiljem, kui ta töötas juba bioenergia terapeudina Tartu linna polikliinikus, sai tema õpetajaks Gunnar Aarma.

Raamatukogust apteeki

Juttu oli ka õigest toitumisest, et oma organismi jõuvarusid mitte asjatult kulutada. Keha mikrokliima tasakaalustamiseks olulise vahendi *Beneflora Ortis*'e järele tekkis peale üritust apteegis päris korralik tung, mille peale apteekrid vaid teadvate nägudega muigasid, aga üks iga uus asi taha läbiproovimist.

Raamatukogu sai meil varem olnud kahele raamatule autorilt kingiks veel 2 raamatut, mille tänulikud lugejad kohe kasutusse haarasid. Igal juhul võib öelda, et kohtumine toreda inimesega rõõmustas meid kõiki.

Jõgeva Linnaraamatukogu töötaja

Heli Järv

Juhan Peegel: „Arvan, et kirjandusel – nii lugemisel kui ka kirjanduse tegemisel, kirjutamisel – oli ja on praegugi hinge närvivate vastuoludega võideldes vaieldamatu osa. See viib inimese teise maailma, kust saab reaalsusele anda mõtlemapaneva hinnangu. Muidugi ei muutu konkreetne olemine hoobilt paremaks, aga inimene on ikkagi leidnud oma puhta nurgakese.“

Raamatusoovitus

Ülaltoodud tsitaat pärineb hiljuti ilmunud Juhan Peegli mõttetihedast raamatust „Otsides“, mis sisaldab meenutusi pikalt teelt.

Professor Juhan Peegel on Eesti esimene ajakirjandusdoktor, eestikeelse ajakirjandusõpetuse rajaja, paljude kultuuri-preemiate laureaat. Tema kui Õpetaja poole pöörduvad mitmed põlvkonnad ajakirjanikke, kuid ta ise on alati hoidunud tagaplaanile. Nüüd on professor Peegli õpilane, filosoofiadoktor Maarja Lõhmus

kogunud professori kõnelused ja seisukohad kokku raamatuks temast endast. Läbi lapsepõlve ja sõjamälestuste kumavad Juhan Peegli seisukohad inimsusele, elule ja ajakirjandusele: "Ajakirjandus on kultuurinähtus. Eriti väikesel rahval on ajakirjandus eelkõige kultuurinähtus."

Uudisteost soovitab **Hele Ellermaa**

Tuntud ja tundmatu Jüri Lina külastas Lohkvat

Esoteerilise romaani „Eemaldumine Kartagosse“ autor võlus kuulajaid arukusega

Vaimujõud

Lohkva raamatukogus oli 17. märtsi õhtul tavapärasest rahvarohkem.

Lugejate ja muidu huvilistega saabus kohtuma mees, kelle olemuse ja tegevuse määramine pole lihtne, kelle nimele epiteetide ja lisandite juurdemõtlemine sõltub suhtuja maailmavaatest, eelarvamustest ning intelligentsist. Väikest maa- raamatukogu (see olgu öeldud siira lugupidamise ja imetlusega) külastas kirjanik JÜRI LINA. Õigem oleks nentida, et mitte ainult kirjanik, vaid huvitav inimene, suur mõtleja, olgu siis - ka kunagine dissident ja tänagi oma väljaitlemistega poleemikat tekitav inimene.

Mitmeti võluv õhtupoolik

Kasutangi lisandina eelkõige sõna „kirjanik“, just seetõttu, et seekordsel Eestiringkäigul oli Jüri Lina tutvustamas oma nn esimest esoteerilist romaani „Eemaldumine Kartagosse“.

Autor võlus. Lihtsalt ja arukalt rääkis ta asjadest, millele tavakodanik iga päev ehk ei mõtle. Seletas oma nägemust usust, elust, suhtumistest, tehes seda delikaatselt, sundimata kuulajaid kaasa noogutama. Publiku hulgas oli noori ja vanu, toredaid lipsustatud vanahärrasid, kel küsimusi minevikust, ja huvilisi kodusemas kuueski. Õhkkond oligi kodune ja mõnus. Ühtviisi huvitav oli kõigil.

Võlus ka muusika, mida ta mõttepausideks pakkus. Jüri Lina sõber, hiljuti haiguse järel lahkunud Toivo Kurmet oli helilooja, kelle looming on tähelepanu pälvinud mitmel pool maailmas, aga kodus kuuleme tema muusikat harva. Meelde jäi härra Lina ütlemine, et Eestis ei osata hinnata ja nautida instrumentaalmuusikat. Kurmeti uuel laserplaadilt „Visioonid“ saime kuulda tõeliselt kaunist heli, see muusika ongi LIHTSALT NII ILUS, et teeb ühtaegu haiget ja õnnelikuks.

Kohtumist rikastas Lohkva raamatukogu noorte lugejate esitatud katkend värskest ilmunud romaanist. Eks oli veidi ülla-

tav kuulda „väikese inimese“ (loe: noore ja napi elukogemusega) interpretatsiooni nii tõsiste mõtete esitamisel. Ka see kava oli võluv. Jätkugu nende heal raamatukoguhaldjal ja juhendajal Lea Talil ikka vaprust ja vaimu toredate noorte inimeste eestvedamiseks.

Vaimurikkust argipäevadesse

Parim tagasiside oli järgneval hommikul pealtkuuldud vestlus, kus kohalviibinud abiturientid rääkisid kaaslastele, mida kuulsid ja mis neid mõtlema pani. Ühe tütarlapse suust, kes ise paraku üritusel osaleda ei saanud, kostis siiras kaeblik hüüe: „Ma oleksin tahtnud ka targemaks saada!“ Nii et tänusõnad kohtumise korraldajatele ja ka härra Jüri Linale selle eest, et toreda ühise õhtupooliku veetmise käigus suudeti inimesi mõtlema panna asjadele, mis nende argipäevas harva juuks tulevad.

Anneli Jõgioja,
tänuilik üritusel osaleja

Ladusaid lustilugusid lasteraamatupäevalt

Ühetähejutuvõistlus

Kurikaela kimbatus

Karuema kunstmuinasjutt

Kord kaunil kevadpäeval, kui kena kodukana keetis kaasale keelekastet, kihutas kõveral kruusateel katkine kallur, kastis korv kopsakaid kanamune.

Korraga kerkis kõrvalteelt kõhetu kuju, karabiin kinnastet käes, kaigas ketiga kaelas, kavatses kalluri kaaperdada.

Kallurijuht kohe kisama: „Kulla külamees! Kodus Kadri kiirustab küpsetama kamakooki, kuhu kavatseb kakskümmend kanamuna koksida. Kamanda kraavi keegi kihutav kehkadive!“

Kurikael kahtlema: „Kõht kibeleb kooki katsuma... Kiirusta kohe koju, kutsu külamees kaasa!“

Kallurijuht kiruma: „Karabiin kaikaga kadugu kuuse kõrvale, küllaminekul kantakse kaunimaid kinke kaasas!“

Kurikael kuuletus kohe: „Küsimust kannatab kaaluda. Kuldraha kõlbaks küll kinkida, kinkimisrõõm korvab kaotuse kuhjaga. Küllap kasseerin kaotatud kuldna kellegi keigari kaukast.“

Kodus kiideti külalist kõigiti, kanti kandikul kamakooki, kõrvale kuuma kurjooki, kristallkaasis kilupasteeti, kõigele krooniks kõrvitsakeeksi.

Kerkis küsimus kurjusest.

Kurikael kõrvaldas kahtlused: „Kurjus kehvake kaaslane. Kadugu klaperjaht! Küllalt kraami kõrvale kantud katkestan kiskjateod koguni!“

Kaaslased kiitsid kiiduväärt kavatsust.

Lohkva raamatukogu rühmatöö, juhendaja Lea Tali

Palju paksu pahandust

Päike paistis põrgupalavalt. Pisike paks passiivne päevakoer peesitas põosaoks peal. Punase põllega proua pesi pesu. Paar paljasjalget poisipõngerjat põrgatasid palli.

Pall põrkas põõsasse! Päevakoer potsatas porgandipeenrasse. Poisid püüdsid palli päästa – püksid puha puru! Proua pani poisid pükse parandama. Poisid puhisesid pahuralt.

Pudrupott podises pliidil. Poisid pistsid pudru pintslisse, pärast plagasid põõsastesse päevitama.

Proua põrnitses pudrust potti: „Panem parem piruka plaadile.“

Proua pöördus poolelijäänud pesupese- mise poole.

Paljaneva pealaega papa putitas päevinäinud plärisevat punnvõrri. Papa pelgas päikesepistet, pühkis pihud pükstesse puhtaks. „Peaks pisut puhkama“, plaanis papa.

Proua palus papal pirukale peale pasida.

„Prisked proudad peaksid pirukate pugimisega piiri pidama“, pomises papa, pät- sas plaadilt piruka, putkas põõsastikku „Poisid, paneme peo püsti!“ Poisid plak- sutasid.

Pööraselt pahane proua põrutas pudru- poti papale PAUHTI! pähe. Papa prant- satas peenrasse, peaaegu päevakoerale peale. Poisid putkasid põõningule peitu. Pulstis peni pistis piruka pintslisse. Proua purjetas poodi. Papa patsutas peni pead: „Pai – pai, Polla.“

Pärastpoole pöördus papa, pojengid pi- hus, proua poole, popsutas pisut pelglikult põsemusi perenaise palgele. Proua punas- tas plikalikult. Papa pilgus peegeldus proua piltilusa peenepihalise piigana.

„Pole putru, pole pirukat – pistame pa- rem ploome“, plaanis proua. Papa piilus põõningule – paharetid põõnasid.

Päevakoer porgandipeenras polnudki pahane.

Karl Pärn (5 kl, Järvelja raamatukogu),
Võidutöö keskmises vanuseastmes

Maakondlik raamatupäev tõi lapsed Kõrvekülla

Kirjanduspäev pühendati väga tublile laste- ja noorsookirjanikule Heljo Männile

Koostöö

Tartumaa viies lasteraamatupäev toimus Kõrvekülas 3. aprillil, korraldajateks olid viiendat aastat järjest Tartu valla raamatukogud. Selle aasta teemaks võeti jutumemm Heljo Mänd.

Kirjanduspäev pühendati kirjanik Heljo Männile. Sai ju meie väga tubli ja tragi laste- ja noorsookirjanik, tuntud luuletaja 11. veebruaril 80-aastaseks.

Osavõtjaid ja külalisi tervitasid lahkelt fuajees Mõmmi koos Mõmmi-Beebiga ja Jänku Juta. Päevakava järgi algas lasteraamatupäev kell 11. **Avasõnad** lausus Kõrvekülla raamatukogu direktor Hele Ellermaa, soovides kõigile osalejatele head õnne. Õnne sooviti ka tublile peakorraldajale Anitale, kellel oli samal päeval sünnipäev. Ette loeti deviisi, sest 2. aprillil tähistati ju ka rahvusvahelist lasteraamatupäeva. Jänku Juta luges rahvale mõned lõbusad ühetähejutud. Seejärel läksid **viktoriinis** osalejad nõupidamissaali ja teistele rääkis **Krista Kumberg Heljo Männi elulugu**.

Teisel korrasel oli välja pandud **parimate kunstitööde näitus**. Need olid tõeliselt head ja väga kenad. Nii mõnegi töö peale jäi pilk kohe kauemaks peatuma. Kaisuloomade (neid oli kokku seitse) näitus oli raamatukogus. Kaisuloomi õmblusid-meisterdasid lapsed päris ise ning käsitsi.

Peale viktoriini olid kõik kutsutud lauda. Seal krõbistati komme ja nositi maitsvaid saiakesi-kringleid. Järgnevalt suunduti taas saali. Nüüd algas **luulekonkurss**, kus esitati erinevaid Heljo Männi luuletusi. Kuna esinejad olid kolmes vanuserühmas, siis vahepeal (niikauaks, kui žürii tähtsaid kokkuvõtteid tegi) lõbustasid rahvast imearmas Mõmmi ning tore ja krapsakas Jänku Juta.

VIPID: Mitme põlvkonna lemmikkirjanikule Heljo Männile pühendatud Tartumaa lasteraamatupäeval lõid meeleolu tema tegelaskujud Karu Mati ja Jänku Juta.

Peale konkurssi etendati üht näidendit Melliste koolilaste poolt.

Viimaks leidis aset kõige huvitavam sündmus – **autasustamine**. Anita luges õigeid vastuseid viktoriini küsimustele. Tuleb tõdeda, et igas kategoorias oli väga tihe rebimine, palju osavõtjaid. Aukirju jagati parimatele deklameerijatele ja meisterdajatele, kunsti- ja kirjatööde autoritele ning ka raske viktoriinis osalenuile.

Kostis rõõmuhõiskeid ja üllatushõikeid. Ehk ka mõni pettumusenoot – kes seda teab...

Agaga nagu öeldakse – ei ole alati tähtis võit, vaid osavõtt. Võin enda kogemustest rääkida, et osalemine ja ettevalmistumine nõuab palju õppimist, jõudu, aega, tööd ja muidugi kannatust. Kõik olid tublid!

Sel aastal võtsin osa kirjandusvõistlusest ja viktoriinist. Võitsin mõlemates I koha ja reisi Venemaale Sankt-Peterburi ☺. Olen Tartumaa lasteraamatupäevast osa võtnud neli aastat järjest. Kõik aastad

on olnud minu jaoks väga edukad. Kahju ainult, et üheksandad klassid ei saa enam osaleda sellisel toredal üritusel... Omalt poolt julgustan oma väikest õde-venda ja ka kõiki teisigi lapsi osalema järgmistel lasteraamatupäevadel. Osalemine annab palju julgust, paneb proovile ja kindlasti harib, annab palju teadmisi juurde. Kui näha palju vaeva, siis tasuvad kõik tegemised ära.

Täna korraldajaid lähedate ja huvitavate, eriilmeliste konkursside eest. Aitäh!!! Et teil jätkuks palju põnevaid mõtteid ja tegemisi järgmisteks aastateks.

Ära tuleb märkida kindlasti ka see, et päris lõpus anti veel tänukirju žüriile, õpetajatele ja aktiivsetele korraldajatele. Palju jõudu ja jaksu **Tõrvandi raamatukogule** järgmise lasteraamatupäeva korraldamiseks!

Liis Zovo,
lasteraamatupäevast osavõtja
Meerapalu raamatukogust

Lasteraamatupäeva tublimatest tublimad võistlejad

Protokoll

Luulelugemisvõistlus

Võitjad: Grete Sirge (Laeva põhikool, noorem vanuseaste), Elli Marie Tragel (Elva gümnaasium, keskmine vanuseaste), Tevõ Tamm (Valguta algkool, vanem vanuseaste).

Viktoriin

Võitjad: Eleri Lillemäe (Luunja keskkool, noorem vanuseaste), Liis Zovo (Meerapalu raamatukogu, vanem vanuseaste).

Kunstivõistlus

Võitjad: Kärol Mõttus (Kõrvekülla põhikool, noorem vanuseaste), Raito Ojalill (Kõrvekülla põhikool, keskmine vanuse-

aste), Kristi Suits (Rannu keskkool, vanem vanuseaste).

Ühe tähe jutuvõistlus

Võitjad: Christine Laugmaa (Laeva põhikool, noorem vanuseaste), Karl Pärn (Järvselja raamatukogu, keskmine vanuserühm), Liis Zovo (Meerapalu raamatukogu, vanem vanuserühm).

Tänu ja tunnustus kõigile osalejaile!

Heljo Mänd on kirjutanud igas eas lugejaile

Noppeid bibliograaf Krista Kumbergi vahvast ettekandest „Männi taga on mets“

Vahekokkuvõte

Tartumaa lasteraamatupäeval tutvustas tänavust juubilari Heljo Mändi vahvas sõnaseades Lääne maakonna keskraamatukogu lasteosakonna bibliograaf Krista Kumberg:

*Siis kui kassid suvitasid, hiired naeru pugistasid
hiir ostis endale hüppenööri, hüppas nii kui tuulepööris,
lehesadu-lehesadu, kuhu suvi kadus,
majast majasse astub jonn, küsib kas lapsed kodus on,
piiri-pääri, piiri-pääri, kus on pääsukese näärid,
Mõmm-mõmm. Mõmm-mõmm, nutab karujõmm
tingel tangel tungel, kära täis on džungel,
kõige lõpus kõige tillem, kriimu näoga võsavillem, aina
hundiratast löi ja mõttes oina ossi söi!
Mina ka, mina ka! jne.*

Sellelaadset popurriid kokku pannes, kas teamegi iga kord, kelle värsid need lapsepõlvemälust esile kerkivad? **Männi lasteluule on nagu rahvalaul**, omane ja alati olemas olnud, lasteaiast, hiljemalt koolist külge saadud nagu tuulerõuged. Nüüd ju ba mitme põlvkonna jagu lastele.

Männi taga on mets. Tunnistan, et kirjaniku perekonnanimi tekitab kiusatuse säherdust pealkirja pruukida. Kirjaniku seljaga taga seisab metsana arvukalt raamatuid ja kuna raamatud on paberil ja paber omakorda puidust tehtud, siis võrdlus metsaga tundub üpris kohane. See mets on silmatorkavalt liigirohke. Mõnel puul on arvukalt aastaringe, kõrval aga rohetab noorendik. Mõni puu on ronimiseks mugavate okstega, nii et lapski latva jõuab. Mõni sirge sileda tüvega, nõudes ronijalt oskusi ja tugevust. Ja koguni mõned võõramaa puud ajavad siin pinnases juuri.

Mis ajendab lastekirjanikuks hakkama? Kirjanik ise on tunnistanud, et olla aeg-ajalt lastekirjanik on ainuke viis lapsepõlve tagasi pöörduda.

Mändi kõlbab võrrelda Julius Oroga, kes oma kirjaniku-tegevuses hõlmas kõiki žanreid ja vanuserühmi. Heljo Mänd on kirjutanud mudilastele, keskaste õpilastele, murdealistele ja täiskasvanuile. Ta on kirjutanud luuletusi, proosat ja näidendeid. Ta on tõlkinud saksa lasteluulet (“Himplike ja Pimplike”) ja norra lasteluulet (“Vaikivad trollid”), R. L. Stevensoni lasteluuletusi ja arvukalt vene ning vennasrahvaste luulet (S. Mihhalkovi “Onu Stjopa”, M. Lermontovi “Deemon” jne). Silmatorkavalt paljud Männi luuletused on külge saanud viisi (Mina ka!; Jorupill jonn; Karujõmmi unelaul), hulk jutte raamatust televisiooni läinud (nagu Mõmmi) või televariandist tee raamatusse leidnud (nagu Nõiakivi), mõlemad omakorda pildiplaadile jõudnud. Mänd on ise oma kirjutatud plaadile lugenud (kunagine teatrikooli kogemus ja kodune ettelugemistrenn tulid siin kasuks). Ja enne läheb päevake looja, kui kõik tema poolt tehtu nimetatud saab. Ärme ka unustame, et loominguga tegelemise kõrval on pere- ja kodutööd oma aja ja hoole sisse nõudnud.

Millest ja kus see mets siis alguse sai? **Alguses oli “Oakene”.** Aasta kandis siis numbrit 1957. Autor ise 31 aastane ja omal väikene oakene kodus, kellele salme välja mõelda ja lugeda. Abi-

kaasa julgustas ja Ralf Parve aitas käsikirja kokku sättida. Nii see algas.

Tegelik algus on tegelikult kümmekond aastat varasemas ajas. **Esimesed värsid** ilmusid Heljo Männil ajakirjanduses 1946.a., lastele hakkas ta kirjutama 1954.a. Aga **alguste algus** on hoopistükkis lapsepõlves. Väike Heljo jäi neljandas klassis käies raskelt haigeks ja seetõttu eakaaslastest eemale. Tol ajal kirjutas ta esimesed luuletused. Need olid pühendustega, küll emale, küll nukule. Esialgne ettelugemistuhin taandus, kui sai selgeks, et teiste jaoks on nii loomulikuna tundunud luulekeeles väljendamine midagi erandlikku. Luuletamine luuletamata ei jäänud, aga uued värsid püsisid nüüd peidus. Alles keskkoolis sõandas autor neid näidata.

1983.a. ilmus raamat, milles on alguste algus ehk autori enese lapsepõlv, nimelt **“Väikesed võililled”**. Lood olid valmis juba 40-aastaselt kirjanikul, aga kirjastaja ei pidanud sobilikuks, et selle eas memuaare avaldatakse. Mõõdus 17 aastat. Siis sobis.

“Väikesi võililli” lugedes mõistad ühtäkki, kust üks või teine motiiv Heljo Männi loomingus on alguse saanud. Jänkumängust leiad Mõmmi alguse, Heleda Täheena üle lava libisenud pisike Heljo ajendas kirjanikku näidendeid kirjutama, jne. Kirjutades memuaare suunab kirjanik need lood selgelt lastele. Raamat on hõlpsasti loetav, arusaadav ja kõneleb ühtaegu ka ajastust – selle kommetest, elulaadist –, milles möödus kirjaniku lapsepõlv.

Lapsena lavalaudadel üles astumine ja noore naisena teatrikoolis õppimine jätsid verre teatrisisiku, mis näidenditena välja löi. 1975.a. dramatiseeris Mänd Oskar Lutsu “Nukitsamehe”. 70-ndatesse jäävad ka tema oma näidendid, mis ilmusid 1980.a. kogumikus **“Mõmmi, sabata krokodill ja teised”**. Muide, esimese Mõmmi-sarja tekstid pluss kimbuke neid, mis telesse ei jõudnud, on selles olemas. Männi näidendites on huumorit ja hoogu, äravahetamisi ja mittemõistmist. Neid on mängitud Rakvere teatris, nukuteatris, Vanemuises ja kindlasti paljudes kooliteatrites.

70ndate lõpust alates kirjutab Mänd **üha enam täiskasvanutele**, unustamata sel ajal ka lapsi. Ilmub nii luulekogumikke kui proo-sat. Need on perekonna-, suguvõsa- ja naisteromaanid. 1994.a. ilmunud jutustus “Metssea nahk” ajendab kriitikut kirjutama järgmist: *“Aastakümnete vältel enda ning teiste poolt loodud populaarse ja lustaka lastekirjaniku imaago pole (paraku tänini) lasknud päris objektiivselt käsitleda ei Männi luulet ega proosat.”* Mis olevat *“Trotsakas vastukaal lastežanride lõbule või didaktikale.”* Lõbu on Männi loomingus kolmveerandi jagu, trotsakat vastukaalu veerandik.

“Kui õige kirjutaks natuke,” ütles väike Laisk. “Miks natuke,” arvas suur Laisk “kirjutaks parem palju.” Kirjutasid ühel päeval, oli tore. Kirjutasid teisel päeval, meeldis veel rohkem. Seitsmekümneselt tunnistas Heljo Mänd ühes intervjuus, et kõik eelnevad olid õpipoisiaastad ja nüüd oskab ta kirjutada. Enam-vähem.

Viis aastat tagasi esitles kirjanik korraga viit raamatut, neist 3 täiskasvanutele ja 2 lastele. **Üle saja raamatu kirjutanud autorile** oli see tookord esimene esitlus üldse. Soovin, et esitlusi ja põhjust kokku tulla oleks veel ohtralt ja sagedasti. Palju õnne! Palju tervist! Rõõmsat hakkamist!

Millal algab hooldusraie?

Kambja raamatukoguhoidja Andres Madissoni värsistatud mõtteavaldused

Loomejõud

Tuli

Ta sündis maailma koos päiksega
Ta naeratas
Ta saabus siis kui teda kutsus elu
Hetk õndsust silmades, ta kiirgab
inimesele
See hetk on lootus – kasvõi kogu eluks

Kodanlik moraal

Me müüme ennast kui me teeme tööd
Kui puhkan, rahad laiaaks lõõn
Ma ostan auto, ostan teleka
Nii kõhuvalu peletan
Kui arved õigel ajal tasuda
Siis peame sammu kasuga
Kui lehed õigel ajal tellida
Ei teadvus saa siis nälgida

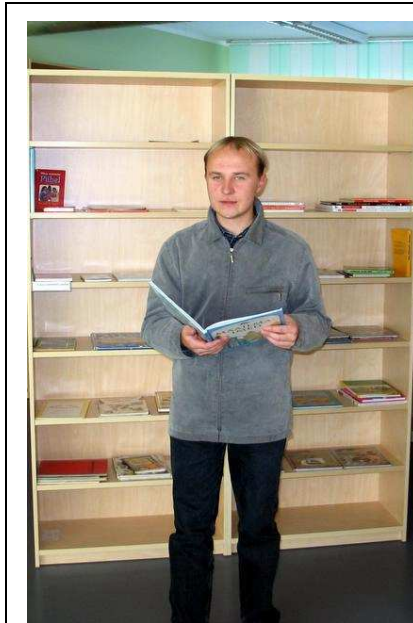
Mu kirk on teater, kino, muusika
Ei lähe kõrtsu luusima
Ma viisi pean ja oskan tantsida
Ei pea ma vara pantima
Mul viinad on ja mul on muusika
Su panust meelalt uudistan
Mul klaas on peos ja sinul suits on suus
Me mõtted viind on armastus

Mandragooria

Kaugel sinimere taga
Asub Mandragooria
Seadustest see riik on vaba
Seal ma tahan elada
Seal ei ole ajalehti
Bürokraate politseid
Pole arveid rahatähti
Vanglaid sõdu kohut

Pakin kohvri asun teele
Ma ei tule tagasi
Vaatan avarale veele
Haid siin saaki tabasid
Vaenlased on silmapiiril
Kuunar uljalt kihutab
Sada koletist mind hiilib
Surnupealuu mastis

Hiigellained torm ja kaljud
Õösel taevast polnud kuud
Laevamehi langes palju
Tekil vedelesid luud
Möödus kuu ja jõudis randa
Kuunar pardal seitse meest
Rahutus kui jõudu annab
Lõpeb õõ ja langus

SULLE KIRJUTASIN SELLE LOO:
Luuletav kolleeg Andres Madisson.

Hea on elada

Paha valitsus meid ennem rõhus
Nüüd neil sulidel on kahvel kõhus
Joviaalsed sellid nüüd on pukis
Tõuseb kaitsetahe, kasvab rukis

Kui sul mure on siis ole meheks
Anna kõigest teada ajalehes
Üheskoos ju oleme siis targad
Hullumajja hullud, vangi vargad

Ärgem lõhkugem ja lammutagem
Uusi kogemusi ammutagem
Hea on elada kui tööd ei pelga
Saame rattad alla, riided selga

Metafüüsika

Räägid mulle väga palju
Spordist ja poliitikast
Ohkan naerdes sinu nalju -
Ole emaks, näe mus last

Tean et sina näed mind läbi
Tarkuses ja lolluses
Tunnen meelitust ja häbi
Oma hallis olluses

Sina oled lõpp ja algus
Lootus naer ja unistus
Hämarus kaob, nüüd on valgus
Nüüd on õnn ja armastus

Vahel soovin sinu hinge
Enda hinge kaaslaseks
Tunnen rammestust ja pinget

Härjal sarvist haarates

Vahel luban enda vaimu
Mitte hoida endale
Lootuses et saad sa aimu
Mis on tähtis minule

Sina oled lõpp ja algus
Lootus, naer ja unistus
Hämarus kaob, nüüd on valgus
Nüüd on õnn ja armastus

Vahel tüdinud ma kõigest
Ning ei saagi vedama
Nukker tühine ja kõle
Maailm ilma sinuta

Vahel näen end narrusena
Viirastuste maailmas
Siiski mõistan – lummust seda
Ära anda ma ei saa

Sina oled lõpp ja algus
Lootus, naer ja unistus
Hämarus kaob, nüüd on valgus
Nüüd on õnn ja armastus

Psycho punk

Päevi halvemaid mul on ja häid
Nagu segane su järel käin
Läbi uduvihma hüüan sind
Rahutu ja ärev on mu hing

Minu vere sina võtta võid
Ära müüa minu mõttet kõik
Kasvõi põrgusse vii minu hing
Tea et enda juurde ootan sind

Läbi uduvihma läksin siis
Nähtamatu jõud mind kaasa viis
Nüüd mu elu saanud õige hoo
Sulle kirjutasin selle loo

Seinad sisesuses

Pealpool on kultuur
Ja allpool kultuuritus
Juuksed on pestud
Aga sokid on mustad

Millal algab hooldusraie?

“Meie Lehe” korraldav toimikond:
Hele Ellermaa,
Heikko Ellermaa,
Toivo Ärtis.

Toimetuse e-post: meieleht@hot.ee
Toimetuse telefon: 741 4306

Kõik kaastööd on ikka ja alati oodatud!